

Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakeluohje

Janakkalan terveydenhuolto 16.11.2017

Sisällys

1	Yleistä.....	3
2	Diabeetikon hoitovälineet.....	4
3	Avannehoitotarvikkeet.....	6
4	Dialyysitarvikkeet.....	7
5	Hapen annon ja hengityksen tarvikkeet.....	7
6	Imujen tarvikkeet.....	7
7	Trakeostomiatarvikkeet.....	7
8	Lääkeannostelun tarvikkeet.....	7
9	Ravitsemuksen tarvikkeet.....	7
10	Katetrit.....	7
11	Virtsanohjaimet.....	8
12	Virtsapussit.....	8
13	Inkontinenssisuojat.....	8
14	Haavanhoitotuotteet.....	8
15	Hoitotarvikejakelun yhteystiedot.....	8

1 Yleistä

Terveystieteellinen (1326/2010, 24§:n) mukaan kunnan tehtävänä on järjestää alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut. Sairaanhoitopalveluihin sisältyvät hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet. Lisäksi kotisairaanhoidon ja kotisairaalan yhteydessä annettavat hoitosuunnitelman mukaiset hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon (25§). Sairausten hoitoon liittyvät hoitotarvikkeet ovat käyttäjilleen maksuttomia (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/ 1992 5§).

Maksuttomia hoitotarvikkeita ja välineitä jaetaan osana kansanterveys-työhön kuuluvaa kunnan asukkaiden avo- ja kotihoitoa. Tarkoituksena on edistää pitkäaikaisten sairauksien hoitoa ja seuranta kotona, parantaa asukkaiden itsehoitoa edellytyksiä, työkykyä, toimintakykyä ja elämänlaatua.

Maksuttoman hoitotarvikejakelun lähtökohtana on lääketieteellisin perustein todettu pitkäaikainen sairaus, joka on kestänyt vähintään kolme kuukautta, poikkeuksena diabetes, jonka hoidossa tarvittavat hoitotarvikkeet annetaan välittömästi sairauden toteamisen jälkeen.

Sairausten hoitoon kuuluvien hoitotarvikkeiden jakelu perustuu yksilöllisesti määriteltyyn tarpeeseen joka on kirjattu potilaan hoitosuunnitelmaan. Terveystieteellisen ammattihenkilöt seuraavat ja arvioivat potilaan tilannetta. Hoitotarvikejakelu ei ole ainoastaan tarvikkeiden jakamista, vaan se edellyttää terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamaa hoidon kokonaistilanteen arviointia. Potilaalla on oikeus saada hoitotarvikkeisiin liittyvää neuvontaa ja ohjausta terveydenhuollon ammattihenkilöiltä. Potilaan tulee ymmärtää ja tietää hoitoon liittyvien tuotteiden käyttö ja merkitys. Potilaan omaa vastuuta hoitotarvikkeiden vastuullisessa käytössä tulee painottaa. Hoitotarvikejakelun yhteydessä tulee huomioida tarvittaessa myös potilaan omaisten tai läheisten opastaminen. Jakelua ja tarvikkeiden käyttöä seurataan yksilökohtaisesti.

Hoitotarvikkeiden valintaa ohjaa potilaan yksilöllisen tarpeen ja terveydenhuollon ammattihenkilön arvion lisäksi hoitovälineiden ja -tarvikkeiden hankintalainsäädäntö. Potilaille myönnetään ensisijaisesti alueen perusterveydenhuollon hoitotarvikekilpailutuksissa valittujen yritysten tuotteita. Mikäli perustarvikeluettelosta ei löydy asiakkaan tarvitsemää hoitotarviketta ja hän muuten täyttää hoitotarvikejakelun edellytykset, voidaan erityisperustelulla tarvikkeita joissakin tilanteissa myöntää luetelon ulkopuolelta.

Päätöksen hoitotarvikkeista tekee lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö, joka kirjoittaa maksuttomia hoitotarvikkeita koskevan lähteen ja kirjaa perustelut potilaan hoitosuunnitelmaan/ sairaskertomukseen.

Maksuttomia hoitotarvikkeita koskevassa läheteessä/ hoitosuunnitelmassa tulee näkyä

- lääketieteellinen syy
- tuote ja arvioitu tarve

- terveydenhuollon ammattihenkilön allekirjoitus

Maksuttomia hoitotarvikkeita luovutetaan potilaalle pääsääntöisesti kolmen (3) kuukauden tarve kerrallaan. Poikkeustapauksessa perustelusta syystä voidaan hoitotarvikkeita luovuttaa pidemmäksi ajaksi. Annetuista tarvikkeista merkitään tieto asiakastietojärjestelmään. Hoitotarvikkeet luovutetaan maksutta.

Maksuttomien hoitotarvikkeiden jakeluohjeen ohjeellisista enimmäismääristä voidaan poiketa perusterveydenhuollon avosairaanhoidon yllä lääkärin tai yllä lääkärin päätöksellä kun se on tarkoituksenmukaista lääketieteellisestä /hoidollisesta syystä.

Koska maksuttomia hoitotarvikkeita jaetaan pitkäaikaisten sairauksien hoitoon, potilaan itse kustantamia hoitotuotteita ovat mm. kirurgisten hoitotoimenpiteiden jälkihoidossa käytettävät haavanhoitotuotteet, lääkinnälliset valmisteet, hoitamisen yhteydessä käytettävät tuotteet kuten poikkilakanat, esiliinat, tippasuojat, kertakäyttökäsineet ja vuodesuojat. Itse hankittavia ovat myös normaaliin henkilökohtaiseen hygieniaan ja perushoitoon liittyvät tuotteet kuten pesuvoiteet ja ruokalaput.

Hoitotarvikejakelun yhteystiedot löytyvät tämän ohjeen lopusta. Tämä ohje pohjaa Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueen terveydenhuollon yhteistyössä laatimaan hoitotarvikejakeluohjeeseen.

2 Diabeetikon hoitovälineet

Maksutta jaetaan diabeteksen hoidossa ja seurannassa tarpeelliset tarvikkeet, jotka ovat alueen perusterveydenhuollon sopimustuotteita. Tuotteiden saaminen edellyttää aina diabetes-diagnoosia. Diabetestutteen määrät ovat ohjeellisia enimmäismääriä, jotka voidaan ylittää vain erikseen perustelemalla (esim. lääkehoidon muutokset, näkövamma tai infektio tauti).

Tarvikkeiden vuosikulutusta seurataan rekisteröimällä ja kirjaamalla tarvikkeet Effector-ohjelmaan. Kulutus kertoo potilaan omahoidon toteutuksesta ja aktiivisuudesta.

Insuliiniruiskut, insuliinikynien ja vastaavien diabeteksen hoitoon käytettävien kynien neulat

Neulojen ja ruiskujen vaihtamista suositellaan joka pistoskerta.

Insuliinikynät

Kestokäyttöisiä insuliinikyniä annetaan 1 kpl kutakin pistettävää insuliinilaatua kohti. Normaaliikäytössä rikkoutuneen insuliinikynän tilalle annetaan uusi. Kadonneen tai huolimattomuuden vuoksi rikki menneen insuliinikynän tilalle potilas hankkii itse uuden.

Insuliinipumpputarvikkeet

- Infusiosetti 2-4 kpl/viikko
- insuliinipumpun säiliö 2-3 kpl/viikko
- asetin, aloituksessa 1 kpl ja rikkoutuneen tilalle uusi tarvittaessa
- kaukosäätimen paristot 3-4 kpl/vuosi
- yhdistäjä 3-4 kpl/vuosi
- kiinnitevyö /klipsi rikkoutuneen tilalle
- kotelo, rikkoutuneen tilalle uusi 1 kpl kerrallaan

- sensorit lähetteen mukaan

Pääsääntöisesti potilas hankkii insuliinipumpun erikoistarvikkeet (vyöt, laukut) itse.

Sensoroivaa insuliinipumppua käyttävien diabeteslasten ja –nuorten sensorit

Sensoroivaa insuliinipumppua käyttäville diabeteslapsille ja nuorille myönnetään tarvittavat sensorit erikoissairaanhoidon lääkärin lähetteellä. Sairauden hoitoon kuuluvien hoitotarvikkeiden jakelu perustuu yksilöllisesti määriteltyyn tarpeeseen joka on kirjattu potilaan hoitosuunnitelmaan. Sensoreiden tarve ja määrä arvioidaan kerran vuodessa.

Jatkuva sensorointi aikuisilla

Jatkovaa sensorointia aikuisikäisille voidaan aloittaa erikoislääkärin lääketieteellisen arvion perusteella monipistoshoidossa oleville.

Verensokerimittarit

Potilaalle myönnetään käyttöön yksi perusmittari. Jos potilaalla on käytössä useita eri mittareita, hän saa tarvitsemansa liuskat yhteen mittariin. Verensokerimittareita annetaan ja vaihdetaan tarvittaessa. Mittariin tarvittavat vaihtoparistot asiakas hankkii itse.

Lapsipotilaiden kohdalla erikoissairaanhoidossa tehdään aina yksilöllinen tarvearvio, jonka perusteella myönnetään tarvittava mittari/mittarit.

Verensokerin mittausliuskat

Tilanne	Tarkoitus	Mittausajankohdat	Tavoite glukoosipitoisuuden suhteen	Liuskatarve / viikko	Tarpeenkesto
Pitkäaikaiset tarpeet					
Tyypin 1 diabetes tai tehostettu insuliinihoito tyypin 2 diabeteksessa	Glukoositasapainon muutoksen havaitseminen	Ateriaparamittaukset (ennen ateriaa ja 2 tuntia aterian jälkeen) Mittaukset nukkumaan mennessä ja seuraavana aamuna	Korkeintaan 2–3 mmol/l:n suurenema aterian yhteydessä Pysyy tasaisena yön aikana	56	Pysyvä
Tyypin 2 diabetes ja perusinsuliini tai hypo-glykemialle altistava hoitomuoto	Glukoositasapainon muutoksen havaitseminen	Ateriaparamittaukset Mittaukset nukkumaan mennessä ja seuraavana aamuna	Korkeintaan 2–3 mmol/l:n suurenema aterian yhteydessä Pysyy tasaisena yön aikana	21	Pysyvä
Tyypin 2 diabetes ja hoitomuoto, joka ei altista hypoglykemialle	Glukoositasapainon muutoksen havaitseminen	Ateriaparamittaukset Mittaukset nukkumaan mennessä ja seuraavana aamuna	Korkeintaan 2–3 mmol/l:n suurenema aterian yhteydessä Pysyy tasaisena yön aikana	Yksilöllinen, 0–10	Pysyvä
Lisätarve					
Poikkeuksellinen elämäntilanne	Hyper- tai hypoglykemian toteaminen	Ateriaparamittaukset Liikunnan yhteydessä Sairastuessa	Tasainen glukoosipitoisuus	Yksilöllinen, 28	Noin 4 viikkoa

Taulukko 1. Plasman glukoosin omamittaus ja mittausliuskojen tarve. Käypä hoito -suositus Julkaistu: 22.03.2016

Ketoaineiden mittausliuskat

Yksilöllisen tarpeen mukaan.

Verinäytteenottolaite

Yksilöllisen tarpeen mukaan.

Lansetit verinäytteenottoa varten

Yksilöllisen tarpeen mukaan.

3 Avannehoitotarvikkeet

Maksutta jaetaan avanteen hoidossa tarpeelliset hoitotarvikkeet. Asiakas saa avannehoitajan suosittelemat yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaiset tuotteet, jotka tulee ensisijaisesti valita sopimustuotteista. Muiden tuotteiden osalta tarve on perusteltava Efficassa. Normaaliin perushoitoon ja hygieniaan kuuluvat tuotteet asiakas hankkii itse. Tällaisia tuotteita ovat esim. perusvoiteet, pesuaineet, suojakäsineet ja pyyhkeet.

Avannehoitovälineet/ tarvikkeet:

Suoliavannevälineet:

- avannepussi, suljettu
- avannepussi, tyhjennettävä
- avannepussi 1-osainen
- avannepussi 2-osainen
- biohajoava pussi poikkeustilanteisiin
- minipussit
- avannesuoja (ns. saunapussi)
- avanteen suojalevy
- avannekorkki 1-osainen

Virtsavannevälineet

- virtsavannepussi
- 1-osainen
- 2-osainen suojalevy, avannelevy

Muut avannetarvikkeet

- suojapasta
- suojapastarengas
- tiivisterengas
- sulkija
- avannevyö

Lisäksi erityistarpeissa avannehoitajan tai hoitavan lääkärin arvion perusteella jaetaan joitakin esim. ihon suojaukseen käytettäviä erityistuotteita, kuten

- ihonsuojaspray
- sirotejauhe
- liimanpoistoon tarvittavat laput

4 Dialyysitarvikkeet

Maksutta jaetaan kotona toteutettavaan dialyysihoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet yksilöllisen suunnitelman mukaan. Lisäksi käsidesi, teipit (enintään 2 rullaa/viikko) ja tarvittaessa desinfektioliuos ja taitokset.

5 Hapen annon ja hengityksen tarvikkeet

Maksutta ja yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti jaetaan ne tarvikkeet, joilla toteutetaan hengitystä ja hapetusta tukevaa hoitoa kotona happirikastimen tai muun lisähapen avulla.

6 Imujen ja lääkesumuttimien tarvikkeet

Lääkesumuttimet ja niiden lisävarusteet/tarvikkeet luovutetaan 1.1.2018 alkaen terveyskeskusten hoitotarvikejakelusta. Kapillaarisumuttimet eli lääkesumuttimet ovat hoitovälineitä, joita käytetään lääkaineiden inhalointiin sekä hengitysteiden kostutukseen. Lääkesumuttimen lisävarusteita ovat suodattimet, sumutinosat ja letkut, jotka ovat maksuttomasti jaettavia hoitotarvikkeita. Tarvikkeiden vuosikulutus on noin 1 sumutinosaa ja 1 laitteen suodatin potilas/vuosi.

Imulaitteet luovutetaan 1.1.2018 alkaen hoitovastuussa olevasta yksiköstä ja niiden lisävarusteet/tarvikkeet luovutetaan terveyskeskusten hoitotarvikejakelusta. Imulaitteet ovat hoitovälineitä, joilla puhdistetaan hengitystiet eritteistä. Kotona käytettävien imulaitteiden lisävarusteita ovat mm. imukatetrit, suodattimet, imuletkut ja keräilykupit jotka jaetaan maksuttomina hoitotarvikkeina. Jaettavat tarvikkeet ovat sopimustuotteita. Tarvikkeiden vuosikulutus on noin 1 keräilykuppi, imuletku ja suodatin tarvittaessa, imukatreja tarpeen mukaan.

7 Trakeostomiatarvikkeet

Maksutta jaetaan yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisia henkitorven avanteen hoitamiseen tarvittavia tarvikkeita. Normaaliin perushoittoon ja hygieniaan kuuluvat tarvikkeet asiakas ostaa itse.

8 Lääkeannostelun tarvikkeet

Maksutta jaetaan lääkkeiden antamiseen tarvittavat ruiskut, kanyylit ja neulat silloin, kun niitä ei saa apteekista lääkettä ostaessa. Inhaloitavien eli sisäänhengityksen kautta otettavien lääkkeiden annosteluun tarvittavat välineet saa ensisijaisesti apteekista.

9 Ravitsemuksen tarvikkeet

Maksutta jaetaan ravitsemuksen toteuttamiseen kuuluvat tarvikkeet silloin kun asiakas ei pysty syömään suun kautta riittävästi. Ravintovalmis- teet eivät kuulu jakelun piiriin. Tarvikkeet annetaan potilaan käytössä olevan ravinnonsiirtojärjestelmän mukaan. Hygieniaan ja perushoittoon käytettävät tuotteet asiakas hankkii itse.

10 Katetrit

Maksutta jaetaan virtsakatetrit kotiinkuljetuksena asiakkaille, jotka katet- roivat itse tai joiden katetroinnin suorittaa omainen tai avustaja. Asiak- kaille toimitetaan kolmen kuukauden tarvetta vastaava määrä katetreja. Kotiinkuljetus koskee vain sopimustoimittajien tuotteita. Muiden toimitta- jien katetrit noudetaan oman kunnan hoitotarvikejakelupisteestä. Katet- reja jaetaan potilaan yksilöllisen, pitkäaikaisen tarpeen mukaan, hoita- van lääkärin päätöksellä. Toistokatetroinnissa käytetään edullisinta tuo- tetta, joka soveltuu potilaalle.

11 Virtsanohjaimet

Virtsanohjain (urinaalikondomi) jaetaan maksutta miehille, joille se on valittu virtsainkontinenssin hoidoksi. Normaaliin hygieniaan ja perushoitoon kuuluvat tuotteet asiakas hankkii itse. Suojäkäsineet eivät kuulu virtsanohjainten jakeluun.

12 Virtsapussit

Virtsapusseja jaetaan yksilöllisen suunnitelman mukaan maksutta niille asiakkaille joilla on ulkoinen virtsanohjain, kestopaketti tai rakkopunktio-katetri.

13 Inkontinenssisuojat

Maksutta jaetaan keskivaikean ja vaikean virtsa- ja ulosteinkontinenssin hoitoon sopimustuotteena olevia vaippoja. Jaettavat tuotteet on valittu sen mukaisesti. Keskivaikean inkontinenssin määritelmänä pidetään 1,5 desilitraa kerralla ja virtsa karkaa usein. Vaikeassa inkontinenssissa virtsa karkaa myös levossa. Lievään virtsankarkailuun, kuten tiputtelu tai ponnistusinkontinenssi, tarkoitettuja tuotteita ei ole jakelun piirissä.

Vammaispalvelulain piirissä oleville yli 3-vuotiaille potilaille myönnetään inkontinenssituotteita perusvalikoiman mukaan samoin perustein kuin muille.

Potilaan vähimmäistarve tulee olla kaksi tai useampi vaippaa vuorokaudessa. Vaippoja myönnetään tavallisesti korkeintaan 2-4 vaippaa vuorokaudessa, erityistapauksissa korkeintaan 5 vaippaa vuorokaudessa.

Lähetteessä tulee selvästi ilmetä inkontinenssin vaikeusaste ja tarpeeseen vaikuttavat muut seikat.

Inkontinenssivastaavat kotihoidossa, hoivayksiköissä, terveysasemalla ja sairaalassa tekevät kotiinkuljetussopimuksen ja potilas saa kerralla 3 kuukauden vaipat kotiin kuljetettuna. Ennen tilausta valitaan jakelun piirissä olevista tuotteista potilaalle soveltuvat tuotteet ja potilas opastetaan niiden käyttöön.

14 Haavanhoitotuotteet

Haavahoitotuotteita jaetaan kun haavahoidon tarve on ylittänyt 3 kuukautta, asiakkaalle jaetaan haavahoidossa tarvittavat kiinnittävät sidostarvikkeet. Hoitotarvikkeet haetaan hoitotarvikejakeluista kotona tapahtuvaa haavanhoidoa varten sekä avosairaanhoidon sairaanhoitajan vastaanotolla asiakas saa haavahoidon yhteydessä kiinnittävät sidostarvikkeet.

Hoitotarvikejakelun piiriin kuuluvat siderullat, teipit, laastarit perusvalikoiman mukaan. Hoitavat lääkevalmisteet eivät kuulu hoitotarvikejakelun piiriin.

15 Hoitotarvikejakelun yhteystiedot

Diabeteksen hoito- ja seurantavälineiden jakelu on Turengissa keskiviikkoisin klo 8-9 ja 14–15.30, puh. 03 680 1416 tai 050 509 0514. ja Tervakoskella keskiviikkoisin klo 13.30–15.30, puh. 019 680 1717 tai 050 509 0596.

Vaippojen osalta inkontinenssivastaavat kotihoidossa, hoivayksiköissä, terveysasemalla ja sairaalassa tekevät kotiinkuljetussopimuksen ja potilas saa kerralla 3 kuukauden vaipat kotiin kuljetettuna

Muut hoitotarvikkeet tilataan etukäteen Janakkalan kunnan keskusvarastolta, puh. 03 680 1462 tai 050 509 0547.

Tarvikkeet noudetaan josko suoraan keskusvarastolta tai terveysasemilta sopimuksen mukaan.